

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรม
และกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

THE DEVELOPMENT A SYNECTICS LEARNING MANAGEMENT MODEL
FOR VISUAL ARTS THAT PROMOTES INNOVATION AND CREATIVE THINKING IN
CREATING ART WORKS FOR STUDENTS IN GRADE 4, WATSOMWANG SCHOOL,
SURATTHANI PROVINCE

ธีรพร จันทรโชตะ

Teeraporn chantarachota

โรงเรียนวัดสมหวัง สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Watsomwang School, Suratthani, Thailand

*Corresponding author Email: teeraporn2510@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ 2) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ และ 3) การพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นวิจัยแบบเชิงปริมาณ เครื่องมือใช้แบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นักเรียนชั้น ป.4/1, ป.4/2 จำนวน 67 คน วิเคราะห์สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหา ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.21, S.D. = 0.56) ได้แก่ 1.1) ออกแบบเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.55) 1.2) การเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.25, S.D. = 0.59) 1.3) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = 3.09, S.D. = 0.50) 1.4) สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.12, S.D. = 0.60) และ 1.5) วัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.12, S.D. = 0.58) มีสภาพจริง ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.20, S.D. = 0.13) สภาพต้องการ ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.48) 2) พัฒนาแผนกิจกรรม มีผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 1.04), ($\bar{X}$ = 7.00, S.D. = 1.03) และปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = 0.81), ($\bar{X}$ = 8.09, S.D. = 1.19) หลังเรียนคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน ค่า t = 1.437 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) พัฒนารูปแบบการสอนซินเนคติกส์ ได้แก่ 3.1) ออกแบบเรียนรู้ 3.2) การเรียนรู้ 3.3) พัฒนากิจกรรม 3.4) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3.5) สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 3.6) องค์ความรู้ 3.7) วัดและประเมินผล และ 3.8) ประยุกต์แก้ปัญหาชีวิต

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบแผน, การจัดการเรียนการสอน, แบบซินเนคติกส์, นวัตกรรม, กระบวนการคิดสร้างสรรค์

* Received November 12, 2023; Revised November 23, 2023; Accepted November 27, 2023

Abstract

This article of this study was: 1) Study the conditions, problems, and needs of the Learning management for visual arts, 2) Development a Synectic Learning management for visual arts that promotes innovation and creative thinking in Creating art work, and 3) Development a Synectic Learning management model for visual arts that promotes innovation and creative thinking in Creating art work for students in grade 4, Watsomwang school, Suratthani province. The qualitative research by us the tool as a questionnaire. Select purposive sampling such as: students in grade 4/1, 4/2 of 67 persons. Using analyzed with frequency statistics, percentage, average, standard deviation, independent t - test assumptions and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results of the research were as follows: 1) conditions, problems, overview is at a moderate level ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.56) including: 1.1) Learning design ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.55), 1.2) Learning ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.59), 1.3) Media, innovation and technology ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.50), 1.4) Environment and Learning resources ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.60), and 1.5) Measurement and evaluation ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.58), the actual condition overview is at a moderate level ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.13), actual condition overview is at a high level ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.48), 2) Development a Learning management, achievement score ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.04), ($\bar{X} = 7.00$, S.D. = 1.03), and creative practice ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.81), ($\bar{X} = 8.09$, S.D. = 1.19). After class, there is a higher score than before. The value $t = 1.437$, statistically significant at the level of 0.05, and 3) Development a Synectic Learning model including: 3.1) Learning design, 3.2) Learning, 3.3) Development activities, 3.4) Media, innovation and technology, 3.5) Environment and Learning resources, 3.6) Knowledge, 3.7) Measurement and evaluation, and 3.8) Apply to solve life problems.

Keywords: Development Model, Learning Management, Synectic, Innovation, Creative Thinking Process

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ สาระที่ 2 ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกทางดนตรีอย่างอิสระ และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่า

นาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การศึกษาปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลบนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะดังที่ยูเนสโก คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึง การศึกษาตลอดชีวิตควรประกอบด้วยการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ (Learning to Know) และการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ (Learning to do) รวมทั้งทักษะเพื่อการดำรงชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 เมื่อกระบวนการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาคนดังกล่าว กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริมจึงมุ่งไปสู่การพัฒนาความสามารถทางการคิด ปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แต่หลายประเทศกลับมองข้ามปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่ว่า “ศักยภาพของระบบการศึกษาเพื่อการส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์” จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 ความท้าทายของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 จึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรให้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเกิดขึ้นและเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2541)

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (2560) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ทั้งที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ และ 3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ โดยเฉพาะด้านทักษะ (Skills) ได้ให้นิยามว่า หมายถึง ความสามารถปฏิบัติงาน ซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิด (Cognitive Skills) ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้ และความคิดสร้างสรรค์ (Logical, Intuitive, and Creative Thinking) ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะทางสติปัญญาที่สำคัญของสมาชิกในสังคมที่ต้องการความเจริญก้าวหน้า จากการจัดการความรู้เรื่องจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ซึ่ง (Torrance, E. P., 1962) รูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ (Synectics) เป็นรูปแบบการสอนที่ Joyce และ Weil ได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon, W. J., 1961) เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งทางด้านธุรกิจ วิทยาศาสตร์ ศิลปะรวมถึงทางด้านการศึกษาดูด้วย ดังเช่น การนำมาพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ ในการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ (ซูลีรัตน์ ประกิจ, 2558) ความเป็นมาของรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาว่าผลงานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความมั่นใจส่วนตัว ฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อน อันนำไปสู่ความรัก การเห็นคุณค่า และเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมานมิตรนิยมส่วนตัว มีทักษะ กระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิด สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่นพิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิตสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความเชื่อความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลงจินตนาการ มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมไทยและสากล (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

ดังเช่น การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์นั้น ได้พบปัญหา คือ การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนที่ไม่เข้าใจ นักเรียนไม่ได้แสดงออกทางความคิด เบื่อหน่ายต่อการรับรู้ทางการเรียน ซึ่งส่งผลไม่ดีต่อคุณภาพโดยรวม ดังรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระทัศนศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ปีการศึกษา 2565 ตั้งเป้าหมายในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ร้อยละ 80 นักเรียนทำได้ ร้อยละ 70.65 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังคิดวิเคราะห์ได้น้อย ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ มีทักษะการคิดต่ำกว่าร้อยละ 50 ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาด้านการคิดของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานของชาติ (โรงเรียนวัดสมหวัง, 2565) ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กคิดไม่เป็น เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางและการสอนที่ไม่ให้ความสำคัญความรู้ความจำมากกว่าระบบการคิด ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ และการนำนวัตกรรมในรูปแบบของชุดสื่อประสม (Multimedia Kits) เข้ามาเสริมในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการสร้างสรรคงานศิลปะ เรียกว่าวิธีสอนแบบซินเนคติกส์ ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลง จินตนาการ มีสุนทรียภาพ และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยสากล จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดแบบสร้างสรรค์ มีทักษะในการเรียนศิลปะ มีทักษะในการแก้ปัญหา ปลูกฝังทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ประชากร (Population) คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ป.4/1 จำนวน 33 คน และ ป.4/2 จำนวน 34 คน จำนวนทั้งหมด 67 คน (โรงเรียนวัดสมหวัง, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง สังกัดสมหวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 67 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากจำนวน 67 คน

แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ห้อง ป.4/1 จำนวน 33 คน และ ป.4/2 จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบความสามารถที่มีความเท่าเทียมกัน (Comparable) จากนั้นสุ่มกลุ่มนักเรียนจากนักเรียนทั้งสองกลุ่ม เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) คือ บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและมีบทบาทต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สุ่มกลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ และ 3) นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งหมด 12 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษา ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

1.4 ด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาทัศนศิลป์ รูปแบบการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ การสร้างนวัตกรรม กระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แผนการจัดการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เป็นแบบสอบถามโดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ ด้านการศึกษา และด้านวิจัย ซึ่งได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.50 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ในแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklists) ตอนที่ 2 สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, R., 1967) โดยแบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก และ 5 หมายถึง มากที่สุด และตอนที่ 3 พัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ (Checklists) ระยะที่ 2 คือ ประเมินสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ ระยะที่ 3 คือ ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Rating Scale) และระยะที่ 4 คือ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ (Focus Group)

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย คือ ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t - test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 เพศหญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 62.20 เรียนระดับชั้น ป. 4/1 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ชั้นป.4/2 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีอายุ 9 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 อายุ 10 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 มีเกรดเฉลี่ย 2.00 - 2.99 จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 เกรดเฉลี่ย 3.00 - 4.00 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 มีความชอบ/สนใจในวิชาทัศนศิลป์ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 63.60 และไม่มีความชอบ/สนใจในวิชาทัศนศิลป์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 36.40

1.1 สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	3.45	0.55	มาก	1
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.25	0.59	ปานกลาง	2
2.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.46	0.58	มาก	-
2.2 การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.05	0.59	ปานกลาง	-
3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	3.09	0.50	ปานกลาง	4
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้	3.12	0.60	ปานกลาง	3
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.12	0.58	ปานกลาง	3
รวม	3.21	0.56	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.56)

1.1.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูกำหนดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเหมาะสมกับรายวิชาและระดับของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.73)

1.1.2. ด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.58) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.73) และการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.59) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านรู้ความสามารถคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.52)

1.1.3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 0.52)

1.1.4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูใช้เครื่องมือ วิธีการประเมินผลอย่างหลากหลาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.53)

1.1.5. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.49)

1.2 ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์

สภาพการจัดการเรียนการสอน	สภาพความเป็นจริง		สภาพความต้องการ		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	3.03	0.54	4.12	0.51	2.90	0.61
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.14	0.51	4.06	0.55	3.18	0.95
3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี	3.13	0.58	3.98	0.51	2.35	0.74
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้	3.16	0.53	4.21	0.38	2.47	0.36
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.37	0.52	4.34	0.45	2.44	0.69
รวม	3.20	0.53	4.14	0.48	2.35	0.62

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ พบว่า สภาพความเป็นจริง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.53) และสภาพความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.48)

1.2.1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.54) และสภาพความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.51) ค่าทดสอบ t = 2.90

1.2.2. ด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 0.51) และสภาพความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.55) ค่าทดสอบ t = 3.18

1.2.3. ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.58) และสภาพความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.51) ค่าทดสอบ t = 2.35

1.2.4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.53) และสภาพความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.38) ค่าทดสอบ t = 2.47

1.2.5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สภาพความเป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.52) และสภาพความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.45) ค่าทดสอบ t = 2.44

2. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 การเปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การทดสอบ	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	ทดลอง	33	4.00	1.04	1.437	0.000
	ควบคุม	33	4.00	0.99		
หลังเรียน	ทดลอง	33	7.00	1.03	-11.373	0.000
	ควบคุม	33	4.00	1.30		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.04) และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.99) ค่าทดสอบ $t = 1.437$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 7.00$, S.D. = 1.03) และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.30) ค่าทดสอบ $t = -11.373$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ

การทดสอบ	กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	ทดลอง	33	5.00	0.81	- 2.252	0.000
	ควบคุม	33	4.00	0.66		
หลังเรียน	ทดลอง	33	8.09	1.19	- 15.108	0.000
	ควบคุม	33	4.73	0.90		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ทักษะปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.81) และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.66) ค่าทดสอบ $t = -2.252$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 8.09$, S.D. = 1.19) และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.90) ค่าทดสอบ $t = -15.108$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏว่า ทักษะปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะจากการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ควรวิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดบทเรียน การวางแผนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการสร้างตัวแทนความรู้ สามารถช่วยให้นักเรียนอ่านสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจรรย์ญาณมากขึ้น นักเรียนมีมุมมองในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในสื่อต่าง ๆ หลากหลาย

3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน นำกระบวนการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การร่วมกันค้นหาปัญหา 2) การร่วมกันค้นหาแนวคิด 3) การร่วมกันสร้างนวัตกรรม และ 4) การร่วมกันสร้างการยอมรับ โดยบูรณาการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์เพื่อเชื่อมโยงความรู้ และการถ่ายโยงการเรียนรู้ออกไปนอกห้องเรียนในขั้นตอนต่าง ๆ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น

3.3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT (Learning Together) เป็นการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งทุกคนมีบทบาทและหน้าที่ร่วมกันเพื่อช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จโดยสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ในการเรียนการสอนควรพัฒนาพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ การสร้างสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ตามที่ได้ออกแบบไว้ และการผลิตและพัฒนาสื่อ

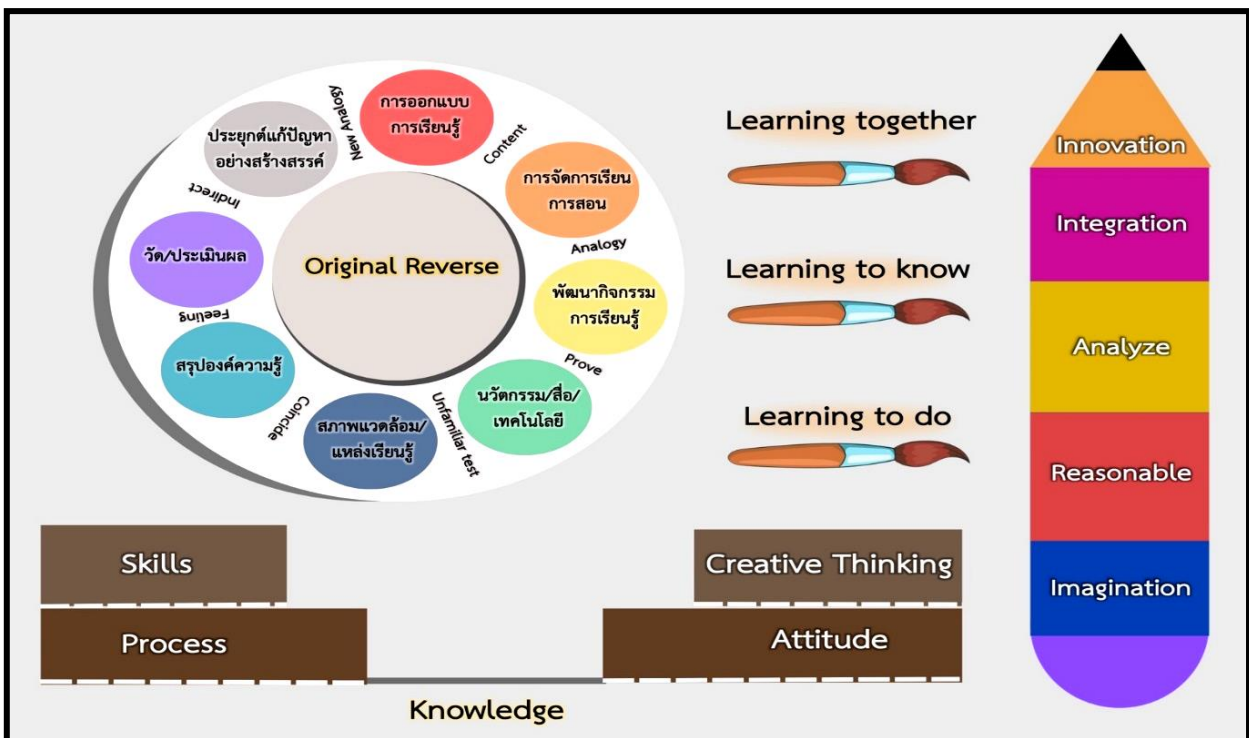
การเรียนรู้ให้สอดคล้องผลการเรียนรู้รายป/รายภาค มี 2 ลักษณะ คือ 1) การผลิต/จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ และ 2) การจัดแปลง/ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ/สร้างไว้แล้ว โดยใช้เกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และสถานการณ์

3.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

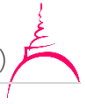
3.6 ด้านสรุปองค์ความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้เป็นการให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้ความรู้เดิมของผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง การกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกสังเกตสิ่งที่ตนอยากเรียนรู้แล้วค้นคว้า ผนวกกับความรู้ใหม่จนสร้างสรรค์เกิดเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มาลงมือฝึกปฏิบัติ ฝึกคิดอย่างสร้างสรรค์

3.7 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลความรู้ที่ได้มานำเสนอเป็นผลงาน โดยเปิดโอกาสให้นำเสนอมุมมอง หรือแนวทางในการปัญหาใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิม และนักเรียนมีโอกาสประเมินผลงานของกลุ่มตนเองและกลุ่มเพื่อน ทั้งเป็นการประเมินกระบวนการทำงาน ประเมินความรู้ข้อมูลที่ได้มา มี 3 ลักษณะ คือ การประเมินรายบุคคล กลุ่มย่อย และภาคสนาม

3.8 ด้านประยุกต์ใช้แก้ปัญหาชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ เป็นการนำองค์ความรู้ถึงขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ถูกต้องมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ หรือปัญหาที่มีลักษณะเดียวกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์การนำไปใช้โดยผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความคล้ายคลึงหรือแปลกใหม่เพื่อเป็นการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ

อภิปรายผล

จากการศึกษาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.56) ได้แก่ 1) ออกแบบเรียนรู้ 2) จัดการเรียนรู้ 3) สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี 4) สภาพแวดล้อม/แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.60) และ 5) วัดและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.55) เนื่องจากการวางแผนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องในการอ่านสื่อ ต่าง ๆ มากขึ้น มีมองได้กว้างและลึกขึ้น และรู้จักให้เหตุผลเกี่ยวกับการสร้างผลงานศิลปะจะช่วยให้ผลงานออกมาดี ในด้านความต้องการอยู่ในระดับมากด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.45) ค่าทดสอบ $t = 2.44$ เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทำให้เปิดโอกาสให้นำเสนอมุมมอง หรือแนวทางในการปัญหาใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิม มีกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ และประยุกต์ใช้แก้ปัญหาชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ ดังที่ อารีรัตน์ แสนคำ และสิทธิญา ศรีจันทร์แก้ว ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการเรียนงานประดิษฐ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของนักเรียนที่มีต่อการเรียนงานประดิษฐ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ รูปแบบการใช้สื่อการสอนงานประดิษฐ์ความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน และบรรยากาศในการเรียนการสอนออนไลน์ไม่เหมาะสมกับการเรียนภาคปฏิบัติ และ 2) ความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการเรียนงานประดิษฐ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และความต้องการของนักเรียนใน 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ติดตามงานที่มอบหมายอย่างสม่ำเสมอ 2) ประยุกต์บทเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ และ 3) การอธิบาย ชี้แจง และการสาธิตในรายละเอียดอย่างชัดเจน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นักเรียนขาดทักษะการปฏิบัติงาน เพราะนักเรียนไม่สามารถเห็นตัวอย่างความลำบากที่นักเรียนจะต้องจัดหาหรือเดินทางออกไปซื้อเพราะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำให้นักเรียนไม่สามารถออกจากบ้านไปได้ จึงขาดอุปกรณ์ที่ใช้ในงานประดิษฐ์หรือหาอุปกรณ์ที่ต้องการได้ยาก นอกจากนั้น การใช้สื่อของครูยังไม่หลากหลายหรือไม่เหมาะสมกับงานประดิษฐ์ เนื่องจากเป็นทักษะปฏิบัติ การใช้ภาพเลื่อนเพียงอย่างเดียว ยังไม่เหมาะสมในการสอนแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันซูม (อารีรัตน์ แสนคำ และสิทธิญา ศรีจันทร์แก้ว, 2565)

2. จากการพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.04) และหลังเรียน ($\bar{X} = 7.00$, S.D. = 1.03) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทักษะปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.81) และหลังเรียน ($\bar{X} = 8.09$, S.D. = 1.19) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์และทักษะปฏิบัติการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะเพิ่มขึ้น เนื่องจากพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ มุ่งเน้นให้นักเรียนปฏิบัติ ผึกคิดอย่างสร้างสรรค์ ผึกการเปรียบเทียบ และผึกการตีความหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ชนาพร คงชาติ ได้กล่าวถึงผลของ การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้

แบบซินเนคติกส์ร่วมกับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชนาพร คงชาติ, 2563)

3. จากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสมหวัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์วิชาทัศนศิลป์ ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตรและกำหนดบทเรียน การวางแผนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการสร้างตัวแทนความรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน นำกระบวนการเรียนการสอนบูรณาการรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์เพื่อเชื่อมโยงความรู้ และการถ่ายโยงการเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้ที่เร็วขึ้น 3) ด้านการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT (Learning Together) เป็นการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จโดยสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และสถานการณ์ 5) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และแหล่งการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด 6) ด้านสรุปองค์ความรู้ โดยใช้ความรู้เดิมของผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเองที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิม ผวนกับความรู้ใหม่จนสร้างสรรค์เกิดเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ มาลงมือฝึกปฏิบัติ 7) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการเปิดโอกาสให้นำเสนอมุมมอง หรือแนวทางในการปัญหาใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากเดิม และการประเมินกระบวนการทำงาน และ 8) ด้านประยุกต์ใช้แก้ปัญหาชีวิตจริงอย่างสร้างสรรค์ เป็นการนำองค์ความรู้ถึงขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ถูกต้องมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ใหม่ หรือปัญหาที่มีลักษณะเดียวกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังที่ อติยศ สรรคบุรณรัักษ์ และธนาเทพ พรหมสุข ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ว่ารูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์หรือซินเนคติกส์ (Synectics) เน้นให้ผู้เรียนฝึกใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และลงมือปฏิบัติจริง โดยเป็นการนำกระบวนการทางสติปัญญา เช่น กระบวนการสืบสอบแสวงหาความรู้หรือกระบวนการคิดต่าง ๆ อาทิ การคิดวิเคราะห์ การอุปนัย การนิรนัย การใช้เหตุผล การสืบสอบ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรืออาจเป็นกระบวนการทางสังคม เช่น กระบวนการทำงานร่วมกัน เนื่องจากถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิต รูปแบบนี้มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ใหม่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนอันเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อีกวิธีการหนึ่ง (อติยศ สรรคบุรณรัักษ์ และธนาเทพ พรหมสุข, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.56) ได้แก่ 1) ออกแบบเรียนรู้ 2) จัดการเรียนรู้อื่น 3) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 4) สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และ 5) วัดและประเมินผล และการจัดการเรียนการสอนในสภาพจริง ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.53) สภาพต้องการ ระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.48) 2) พัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียน คณะแผนผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.04), ($\bar{X} = 7.00$, S.D. = 1.03) และมีการปฏิบัติสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.81), ($\bar{X} = 8.09$, S.D. = 1.19) หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน ค่า $t = 1.437$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) พัฒนารูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์ ได้แก่ 1) ออกแบบเรียนรู้ 2) จัดการเรียนสอน 3) พัฒนากิจกรรม

4) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 5) สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 6) สรุปลองค์ความรู้ 7) วัดและประเมินผล และ 8) ประยุกต์แก้ปัญหาชีวิตสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ คือ ผู้สอนควรให้ข้อมูลกระตุ้นการเรียนรู้ (feed - up) และให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (feed - forward) โดยใช้คำถามกระตุ้นการรู้คิด มุ่งเน้นการชี้แนะแนวทางและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคลเพิ่มแรงบันดาลใจให้กำลังใจและ เสริมพลัง (empower) อย่างต่อเนื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนวินิจฉัยตนเอง เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ได้ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ คือ ผู้สอนควรศึกษาถึงความเหมาะสมของขั้นตอนและแนวทางในการเลือกกิจกรรมเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถกำหนดขั้นตอนและเลือกกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางศิลปะเพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการและทักษะด้านคิดอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2541). การเรียนรู้ชุมชนทรัพยากรในตัวตน โดยคณะกรรมการการศึกษานานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชนาพร คงชาติ. (2563). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชูลีรัตน์ ประกิจ. (2558). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามกระบวนการสอนแบบซินเนคติกส์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อคู่คิดที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ วิชาการสร้างงานแอนิเมชันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- โรงเรียนวัดสมหวัง. (2565). ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนวัดสมหวัง. สุราษฎร์ธานี: ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดสมหวัง.
- อดิยศ สรรคบุรณารักษ์ และธนาเทพ พรหมสุข. (2560). ซินเนคติกส์: รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมนวัตกรรมและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. Veridian E - Journal, Silpakorn University, 10(3), 2555 - 2566.
- อารีรัตน์ แสนคำ และสิทธิญา ศรีจันทร์แก้ว. (2565). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนที่มีต่อการเรียนงานประดิษฐ์ในยุคชีวิตวิถีใหม่. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 14(1), 454 - 465.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Gordon, W JJ. (1961). Synectics: The Development of Creative Capacity. New York: Harper&Row.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.
- Torrance, E. P. (1962). Guiding creative talent. NJ: Prentice - Hall.